

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО ПРАВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан/директор

 Арсентьева О.С.
“ 28 ” вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Ступінь вищої освіти

доктор філософії

(бакалавр, магістр)

Факультет / інститут (назва інституту, факультету)	Галузь знань (шифр і назва галузі знань)	Спеціальність (шифр і назва спеціальності)	Освітньо-наукова програма (назва освітньої програми)
Права, гуманітарних і соціальних наук	D Бізнес, адмініструван ня та право	D8 Право	Право

Розробник:

_____
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

_____
(підпис)

Арсентьєва Олена Сергіївна, к.ю.н., проф., професор
кафедри публічного та приватного права

_____
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

_____
(підпис)

Котова Любов Вячеславна, к.ю.н., проф., зав. кафедри
кафедри публічного та приватного права

_____
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

_____
(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні
кафедри публічного та приватного права

_____
(назва кафедри)

Протокол № 1 від 20 08 20 25 р.

Завідувач кафедри:

_____
(підпис)

Котова Л.В.

_____
(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією
юридичного факультету

_____
(назва факультету/інституту)

Протокол № 12 від 27 08 20 25 р.

Голова методичної комісії:

_____
(підпис)

Капліна Г.А.

_____
(прізвище та ініціали)

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Профіль дисципліни (мета, предмет, завдання, знання і навички)

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогічна практика» розроблена відповідно до освітньо-наукової програми «Право» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти галузі знань D Бізнес, адміністрування та право, спеціальності D8 «Право».

Метою курсу є набуття здобувачами третього (освітньо- наукового) рівня навичок та компетентностей організації педагогічної та методичної діяльності у вищій школі, набуття навичок викладання фахових дисциплін за спеціальністю D8 «Право».

За результатами опанування навчального курсу здобувачі вищої освіти набувають професійних компетентностей:

- Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері права, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
- Здатність розробляти наукові проекти та управляти ними.
- Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.
- Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті та проектах правничої освіти у системі освіти дорослих.
- Здатність до написання/складання навчальної та навчально-наукової літератури: підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій тощо з урахуванням змісту навчальних програм та сучасних вимог.
- Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права.
- Здатність виявляти нові інституційні етичні виклики та етичні виклики в житті суспільства і пропонувати для них правові механізми розв'язання.

1.2. Програмні компетентності

Програмні інтегральна та загальні компетентності	Шифр
Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері права, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.	ІК
Здатність розробляти наукові проекти та управляти ними.	ЗК02
Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.	ЗК03

Програмні спеціальні компетентності	Шифр
Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті та проектах правничої освіти у системі освіти дорослих.	СК03
Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права.	СК06
Здатність виявляти нові інституційні етичні виклики та етичні виклики в житті суспільства і пропонувати для них правові механізми розв'язання.	СК07

1.3.Програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій.	ПРН01
Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми права державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях	ПРН02
Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права, у тому числі, які спрямовані на економічне самопосилення держави та протистояння загрозам національного та економічного суверенітету нашої країни.	ПРН03
Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загально-соціального контекстів.	ПРН04
Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики.	ПРН05
Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці.	ПРН06
Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення, аналізу й збереження даних та інформації, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи у науковій, викладацькій, правотворчій та правозастосовній діяльності.	ПРН07
Розробляти, реалізовувати та здійснювати управління науковими та інноваційними проєктами, які дають можливість створювати законопроектну та правозастосовну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з урахуванням етичних, соціально-управлінських, соціально-економічних, екологічних та духовно-культурних аспектів, забезпечувати реєстрацію прав інтелектуальної власності щодо наукових результатів.	ПРН08
Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері права на різних рівнях вищої освіти, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.	ПРН09
Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження.	ПРН10

Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.	ПРН11
--	-------

1.4. Навчальна робота за дисципліною

Статус дисципліни: практика.

Обсяг дисципліни: кредитів ECTS – 3

Кількість годин									
денна форма					заочна форма				
у тому числі					у тому числі				
лк	с	пз	ср		лк	с	пз	ср	
90				90	90				90

Вид контролю: звіт педагогічної практики

Мова навчання: українська

Спосіб навчання: аудиторне навчання, заочне (дистанційне)

Консультативна допомога: консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у викладачів курсу або звернувшись з письмовим повідомленням електронною поштою за адресою o_arsenteva@snu.edu.ua або kotova@snu.edu.ua

Передумови для вивчення

Дисципліни, що забезпечують		
Семестр	Найменування дисципліни	Найменування теми
1 семестр доктор філософії	Філософія науки та професійна етика;	Метод і методологі наукової діяльності; академічна доброчесність та академічний плагіат; етика в науковій та професійній сферах.
3 семестр доктор філософії	Педагогіка вищої школи	Всі теми
1 семестр, доктор філософії	Сучасний стан наукових знань у галузі теорії та практики права	Загальна характеристика сучасної юриспруденції; Проблема методології юридичних наук; Сучасна юридична практика.
1-2 магістратура	Проблеми теорії права та юридичної практики	Загальна характеристика сучасної юридичної науки; праворозуміння; правовий принцип; актуальні проблеми правового регулювання; розвиток правової системи України; Права людини

2 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план

Вид заняття	Короткий зміст навчальних занять, тематика індивідуальних та/або групових завдань	Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання	Кількість отримуваних балів (max.)
Тема 1. Мета, завдання та зміст педагогічної практики			
СР	<u>Стислий зміст.</u> Загальні положення. Мета, завдання та зміст педагогічної практики. Види навчально-методичних робіт.	Індивідуальні завдання	10
Тема 2. Програма педагогічної практики.			
СР	<u>Стислий зміст.</u> Програма педагогічної практики. Компетентності та програмні результати. Терміни та порядок проходження педагогічної практики.	Індивідуальні завдання	10
Тема 3. Обов'язки керівника практики та здобувача			
СР	<u>Стислий зміст.</u> Обов'язки керівника практики та здобувача. Критерії оцінювання практичної підготовки здобувачів.	Індивідуальні завдання	10
Тема 4. Форми документації (робочої та звітної)			
СР	<u>Стислий зміст.</u> Форма звітності здобувача. Оформлення звітної документації. Індивідуальне завдання. Звіт про проходження педагогічної практики.	Індивідуальні завдання	10
Тема 5. Заклад вищої освіти: завдання та основні напрямки роботи.			
СР	<u>Стислий зміст.</u> Закон «Про вищу освіту»: загальна характеристика. Заклад вищої освіти: завдання та основні напрямки роботи. СНУ ім. В. Даля: завдання та основні напрямки роботи (через аналіз сайту).	Самостійне вивчення НПА Аналіз сайту університету та факультету Індивідуальні завдання	10
Тема 6. Документація науково-педагогічного працівника.			
СР	<u>Стислий зміст.</u> Документація науково-педагогічного працівника у СНУ ім. В. Даля	Самостійне вивчення НПА Індивідуальні завдання	10
Тема 7. Основи педагогічної роботи у вищій школі та освітнього процесу у закладах вищої освіти			
СР	<u>Стислий зміст.</u> Основи педагогічної роботи у вищій школі та освітнього процесу у закладах вищої освіти. Вивчення досвіду викладання провідними викладачами кафедр юридичного факультету СНУ ім. В. Даля.	Відвідування занять Самостійне вивчення	10

		літератур и Індивідуа льні завдання Проходже ння курсу на відкритих онлайн платформах	
Тема 8: Особливості інноваційних методів, методики та технології викладання			
СР	<u>Стислий зміст.</u> Інновації в галузі освіти (- психолого-педагогічні; - науково- виробничі; - соціально-економічні нововведення). Особливості інноваційних методів, методики та технології викладання. Особливості змішаного та дистанційного навчання.	Відвідува ння занять Самостій не вивчення літератур и Індивідуа льні завдання	10
Тема 9: Професійна діяльність юриста: специфіка та структура професійної компетентності			
СР	<u>Стислий зміст.</u> Професійна діяльність юриста: специфіка та структура професійної компетентності.	Самостійне вивчення НПА та наукової літератури Індивідуал ьні завдання	10
Тема 10: Особливості науково- методичної та організаційної роботи			
СР	<u>Стислий зміст.</u> Особливості науково- методичної та організаційної роботи. Проведення виховної та організаційної роботи зі студентами/	Самостійне вивчення літератури Індивідуаль ні завдання	10
Разом			100

3 РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

Номер теми	Кількість годин										
	денна форма					заочна форма					
	у тому числі					у тому числі					
	лк	с	пз	завд	с.р.	лк	с	пз	завд	с.р.	
1-й семестр											
1					9					9	
2					9					9	
3					9					9	
4					9					9	
5					9					9	
6					9					9	
7					9					9	
8					9					9	
9					9					9	
10					9					9	
Всього годин	90				90	90				90	

4 ОЦІНЮВАННЯ КУРСУ

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Індивідуальні завдання (підготовка публікації на конференцію)	10
Індивідуальні завдання (підготовка фахової статті)	10
Проходження певних онлайн-курсів, пов'язані з курсом, на онлайн-платформах (з отриманням сертифікату)	10
Звіт педагогічної практики (включає елементи: відвідування лекції наукового керівника або викладача кафедри з підготовкою відгуку; проведення практичного заняття/або лекції (не менш 1) під керівництвом наукового керівника (скласти необхідні навчально-методичні документи, зокрема, план заняття, список літератури тощо); додатки - індивідуальні завдання (публікації) та сертифікат о проходженні курсів/ів)	70
Разом	100

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки: Закон України від 11 липня 2001р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 48. – ст. 253.
2. Про наукову і науково-технічну експертизу: Закон України від 10 лютого 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 9. – Ст. 56.
3. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25 червня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 33. – ст. 345.
4. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 13 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 12. – ст. 165.
5. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р // Відомості Верховної Ради України – 2014.- № 37-38. - ст.2004

Література:

1. Арсентьева О.С., Шуліка А.О. Особливості формування правової культури особи / О.С. Арсентьева, А.О. Шуліка // Молодь і наука: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку права в Україні: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції аспірантів, студентів, молодих науковців. – 20 травня 2021 р. Ч.1. – Северодонецьк: вид-во СХУ ім. В. Даля, 2021. – С 117-122. URL:: <http://pravo-snu.com.ua/wp-content/uploads/2021/09/%D0%A7-1-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8F-%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%8C-2021.pdf>
2. Бібік Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування / Н.М. Бібік // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук. – К. : «К.І.С.», 2004. – С. 47- 52.
3. Богачов С. В. Особливості процесу формування правової культури в Україні / С.В. Богачов // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2011. – №2. – С. 43-48. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2011_2_8.
4. Бондар В.І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів / В.І. Бондар– К. : Вересень, 1999. – 129 с.
5. Вища освіта в Україні: навч. посіб. / В.Г. Кремень, С.М. Ніколаєнко, М.Ф. Степко та ін.; за ред. В.Г. Кременя, С.М. Ніколаєнка. – К., 2005.
6. Довідник здобувача наукового ступеня : зб. нормат. док. та інформ. матеріалів / Упоряд. Ю.І. Цеков. – 3-є вид., випр. і доп. – К. : Толока, 2003. – 69 с.
7. Казанчан А., Ділова документація у вищій школі: Навч.-мет. посібник./ А. Казанчан, О. Мішуков. – Херсон, 1999.
8. Котова Л.В., Розовський Б.Г., Шаповалова О.В., Арсентьева О.С. Про стан та перспективи розвитку освітніх програм за спеціальністю 081 «Право» у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля // Молодь і наука: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку права в Україні: Матеріали Всеукраїнської науковопрактичної конференції аспірантів, студентів, молодих науковців. – 20 травня 2021 р. Ч.1. – Северодонецьк: вид-во СХУ ім.В.Даля, 2021. – С. 14-19. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pravo-snu.com.ua/wp-content/uploads/2021/09/%D0%A7-1-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8F-%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%8C-2021.pdf>
9. Кремень В. Філософія освіти XXI століття // Урядовий кур'єр. – 2003. – № 23. – С. 6 –7. – 6 лют.
10. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. – К. : Знання, 2005.

11. Кулешов С. Документальні джерела наукової інформації. – К. : УкрІНТЕІ, 1995. – 191 с.
12. Левківський К. М. Завдання щодо забезпечення якості вищої освіти України в контексті Болонського процесу/ К. М. Левківський, Ю. В. Сухарніков // Вища школа. – 2004. – № 5-6. – С. 89.
13. Машков А.Д., Теорія держави і права [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pidruchniki.com/2015073165661/pravo/teoriya_derzhavi_i_prava
14. Машков А., Проблеми теорії держави і права [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pidruchniki.com/19570411/pravo/spivvidnoshennya_teoriyi_derzhavi_prava_deyakimi_yuridichnimi_neyuridichnimi_sotsialno-gumanitarnimi_naukami
15. Методика викладання у вищій школі : навч. посібник / О.Малихін й ін. – Сімферополь, 2011.
16. Морзе Н. В. Дистанційна технологія як основа сучасних інформаційних технологій у навчанні // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. – К. : Наук.-метод. центр, 2001. – Вип. 30. – С. 32-43.
17. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. – К., 2007.
18. Носаченко І.М. Модульно-рейтингова система організації навчання у вищій школі / І.М. Носаченко // Проблеми освіти: науковий збірник. – К., 2008. – Вип. 54.
19. Онищук І. І. Техніка юридичного письма в нормативно-правових актах: дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / І. І. Онищук. – Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2013. – 224 с.
20. Система юридичних наук [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://yurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/literatura/stati/tgp/017.php>
21. Поняття і предмет філософії права [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://allrefrs.ru/1-37978.html>
22. Проблеми належності, допустимості, доцільності та істинності методу юридичного дослідження [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://allrefrs.ru/1-37982.html>
23. Найбільш розповсюджені методи пізнання державно-правової дійсності, їх загальна характеристика [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://infopedia.su/8x7920.html>
24. Стратегія розвитку національної академії правових наук України на 2021-2025 роки. Затверджено Постановою загальних зборів НАПрН України від 26.03.2021 р. № 12-21 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.apnu.kharkiv.org/doc/strategiya_NALS_2021.pdf
25. Тютюнник В., Котова Л., Розовський Б. Роль педагогічної практики на шляху здобуття професійних компетентностей викладання правничих дисциплін / В. Тютюнник, Л. Котова, Б. Розовський // Молодь і наука: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку права в Україні: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції аспірантів, студентів, молодих науковців. – 20 травня 2021 р. Ч.2. – Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. – С. 205-212.

Інформаційні ресурси

1. Інформаційна система «Законодавство України» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/index>.
2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.library.univ.kiev.ua
3. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>

4. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Наукова Бібліотека СНУ ім. Володимира Даля: <http://library.snu.edu.ua>
6. Національна Парламентська бібліотека України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nplu.kiev.ua/>
7. Рішення щодо України, винесені Європейським Судом з прав людини [Електронний ресурс] // Сайт Міністерства юстиції України. – Режим доступу: <https://minjust.gov.ua/m/rishennya-schodo-ukraini-vineseni-evropeyskim-sudom-z-prav-lyudini>
8. Центр розвитку українського законодавства [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ulde.kiev.ua/news.php>
9. Факультет права, гуманітарних і соціальних наук СНУ ім. В. Даля [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pravo-snu.com.ua/>
10. Юридична клініка «PRO BONO» при факультеті права, гуманітарних і соціальних наук СНУ ім. В. Даля [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pravo-snu.com.ua/clinic/>